

Een eigen plek voor het boek op school

Cijfers kunnen ons iets vertellen over de praktijk, maar een volledig plaatje geven ze niet. Toen ik hoorde dat 12 procent van de 16-65-jarigen laaggeletterd is en bijna 14 procent van de kinderen het risico loopt dat ook te worden, wist ik niet wat ik moest denken. Het lijken geen hoge percentages, maar het gaat om een groot aantal mensen. Laaggeletterd zijn, moeite hebben met lezen en schrijven en daardoor niet soepel kunnen functioneren in de samenleving, is iets wat zich in de eerste stadia van ons leven innestelt.

Een van de instrumenten om laaggeletterdheid tegen te gaan, is de Bibliotheek *op school* (dBos), een samenwerkingsverband tussen bibliotheek en school om te werken aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen. Het is landelijk ontwikkeld door het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB, nu Koninklijke Bibliotheek), Stichting Bibliotheek.nl en Stichting Lezen, in samenwerking met het programma Kunst van Lezen. Het doel is het bevorderen van het leesplezier bij kinderen. Als een schooldirectie besluit dBos in te voeren, wordt er op de school een nieuwe bibliotheek ingericht met een digitaal uitleensysteem. Ook is er een jaarlijkse monitor, een meetinstrument om het leesgedrag op school en thuis te meten en daar het lees- en mediaplan op af te stemmen. Consulents helpen bij het ontwikkelen van een lees- en mediaplan waarin onder andere de samenstelling van de boekencollectie, de taakverdeling en de leesactiviteiten worden vastgelegd. Daarnaast wordt op school iemand opgeleid om als interne leescoördinator te functioneren. Die vormt de brug tussen de leerkrachten en het lees- en mediaplan.

Een eigen, centrale plek

In Uithoorn tekenden in oktober 2014 acht basisscholen een meerjarige samenwerkingsovereenkomst met de Bibliotheek Amstelland. De oude collecties zijn gesaneerd en aangevuld met nieuwe, actuele collecties. Een van de scholen is De Kwikstaart, die al vijf jaar het kenniscentrum van dBos ter beschikking heeft. Voor juf Tamara Leszjinski, leescoördinator van De Kwikstaart, ligt het belang van een echte bibliotheek niet alleen in het feit dat je een aanzienlijk grotere collectie hebt dan de boekenkast per klas kan bevatten, maar ook dat het boek een eigen, centrale plek heeft. Bovendien is er een leuke ruimte buiten de klas om aan projecten te werken. Een onderdeel van het leesplan van De Kwikstaart voor de komende drie jaar is dat de leerlingen van de bovenbouw zelf het kenniscentrum gaan runnen, projecten organiseren en boeken voor aankoop selecteren. Het moet een bibliotheek worden geheel voor en door kinderen.

Maar met een bibliotheek ter beschikking en een systematisch plan op de achtergrond ben je er nog niet, meent juf Tamara. Uiteindelijk hangt het er toch van af wat de docent ermee doet. Er is veel communicatie op school zodat leraren zo goed mogelijk op de hoogte zijn van het begeleidend materiaal dat voor hen klaarligt om meegenomen te worden in de les. Een gedreven docent kan zijn motivatie op de kinderen overbrengen. 'Ikzelf houd erg van boeken', zegt Tamara. Yara (10) en Jente (10), twee van haar leerlingen, bevestigen dat. Ze vertellen enthousiast dat hun juf veel voorleest en daarbij af en toe verrassend uit de hoek komt met een kleuterboek of een boek voor volwassenen. 'Zij vindt dat een goed boek voor iedere leeftijd is.'

Volgens Yara en Jente gaat de hele klas iedere donderdag naar de bibliotheek, maar met toestemming mogen leerlingen ook zelfstandig gaan als ze hun boek uitgelezen hebben. In de klas doen ze aan 'slingerlezen', waarbij iedere leerling twee zinnen voorleest. Yara en Jente lezen het liefst stripboeken, maar die lenen ze in de schoolbibliotheek niet uit, al zijn ze er wel. Yara suggereert dat kinderen meer geïnteresseerd zouden zijn als bibliotheken nog meer aandacht aan hun inrichting zouden besteden, 'met versiering is het meteen gezelliger'.

Technisch lezen valt buiten de taken van dBos, maar is wel een punt van aandacht. Als technisch lezen niet vanzelf gaat, kan de wijze waarop de school daarmee omgaat, van invloed zijn op het leesplezier van een kind. Op leestempo wordt soms een grote druk gelegd. In zo'n situatie is het cruciaal dat de jonge lezer niet ontmoedigd raakt. Mede daarom speelt ook het thuisfront een belangrijke rol. Ouders die voorlezen vergroten bij hun kind woordenschat, taalgevoel, fantasie, luistervaardigheid en motivatie om zelf te lezen enorm. En ouders die zelf lezen, geven een

voorbeeld waaraan kinderen zich kunnen spiegelen. Om laaggeletterdheid eronder te krijgen blijft de boodschap daarom onverminderd: 'Ouders, lees voor! Kinderen, lees de boeken die je leuk vindt! Docenten, weet dat technisch lezen niet alles is en deel je enthousiasme met je leerlingen!' •

